

La recerca de l'energia hidroelèctrica

Les arrels d'Unión Eléctrica Madrileña

La competència en el mercat elèctric de Madrid va orientar les antigues companyies cap a la necessitat estratègica de reconvertir-se i buscar nous subministraments d'electricitat, més econòmics i de calat més gran. Els propietaris de salts d'aigua van representar un paper rellevant en el nou escenari.

Per Pedro-A. Fábregas ■ Fotografies: Arxiu Històric Fundació Gas Natural Fenosa

El 10 de febrer del 1912 es va constituir a Madrid la societat Unión Eléctrica Madrileña, que iniciava així un llarg recorregut històric tant en generació, amb l'ús de les tecnologies més diverses, com en distribució elèctriques. La posada en marxa de la primera central nuclear a Espanya el 1968, la fusió per absorció de Fenosa,

el decidit procés d'internacionalització i la construcció d'una rellevant cadena de gas seran altres fites del camí, fins a la seva fusió amb Gas Natural l'any 2009, que va donar lloc a Gas Natural Fenosa.

Quan apareix la nova societat, a Madrid hi havia una important competència entre diferents societats elèctriques de dimensions i potències ben diferents, però que amb la seva activitat havien produït una important

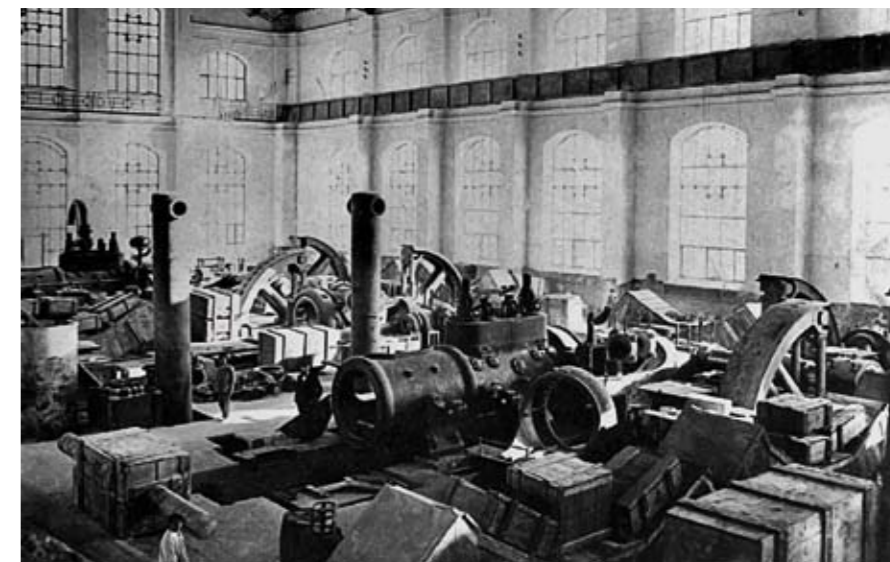
reducció dels preus en el mercat, fet que impulsava la recerca de subministraments d'hidroelectricitat pels costos molt més baixos i una capacitat de producció pràcticament il·limitada, en un període que encara estava dominat per les centrals locals de carbó o, en el seu cas, de gas, de poca dimensió i elevats costos.

Tres grups relacionats. Els creadors d'Unión Eléctrica Madrileña van ser la Compañía General Madrileña de Electricidad, la Sociedad de Gasificación Industrial i els propietaris del salt de Bolarque a Guadalajara.

La Compañía General Madrileña de Electricidad va ser creada el 1889 per la Compañía Madrileña de Alumbrado y Calefacción por Gas, controlada pel grup francès Pereire i per l'AEG alemanya dirigida per Emil Rathenau. En la seva constitució, va coincidir l'interès de la companyia del gas d'introduir-se en el sector elèctric amb el d'un gran fabricant de material elèctric per promocionar noves activitats en el sector que li permetessin col·locar els seus equipaments. Després, l'AEG va abandonar la societat i el 100% del capital va quedar en mans de la companyia del gas de Madrid, que produïa electricitat des de les centrals Norte i Mazarredo, amb 200 km de xarxes i administrant des del 1908 els actius de The Electricity Supply Co. for Spain Ltd. a Madrid.

La Sociedad de Gasificación Industrial va ser creada el 1902 per la família Urquijo per produir electricitat amb motors de gas a les instal·lacions del Cerro de la Plata de Madrid; disposava d'un rellevant Consell d'Administració amb importants personatges polítics com Eduardo Dato o Manuel Allendesalazar.

Els últims intervinents eren els propietaris del salt de Bolarque, desitjat per tothom en aquells moments i que havia inaugurat Alfons XIII el 1910. La gestació del salt havia estat laboriosa, així els seus inicis es troben en la defunció de la duquesa de Pastrana el 1892, en el testament de la qual va instituir com a hereu el jesuïta Juan Ron

■ A la pàgina anterior, construcció de la presa de Bolarque. En aquesta, central Norte i sala de motors de la Sociedad de Gasificación Industrial.

Álvarez, que va presentar el projecte de salt d'aigua i central el 1903. Quatre anys més tard, es va associar amb els Urquijo, amb qui iniciarà les obres segons el projecte de l'enginyer de mines Luis de la Peña y Braña.

El salt entra en funcionament a la fi del 1909 i, a l'inici del 1910, permet subministrar electricitat, a través d'una xarxa de transport de 74 km, a la distribució a Madrid de la Sociedad de Gasificación Industrial, que així va poder aturar l'activitat de la central del Cerro del Águila i millorar els costos. Tota aquesta activitat va

comportar que el rei atorgués el 1913 el marquesat de Bolarque a Estanislao de Urquijo y Ussia, ja aleshores tercer marquès d'Urquijo.

El primer Consell d'Administració de la nova Unión Eléctrica Madrileña el van constituir Manuel Allendesalazar y Muñoz de Salazar, com a president, i Faustino Silvela y Casado, com a vicepresident; els vocals van ser José del Busto y García del Rivero, Santiago Gommés y Rodríguez, Santiago Rodríguez Pereire, Juan Ron y Álvarez, Constantino Tossizza, baró de Tossizza, i Estanislao de Urquijo y Ussia. ■

Unión Eléctrica Madrileña va néixer en un moment d'important competència en el mercat de Madrid entre diferents societats elèctriques de dimensions i potències ben diferents